

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 16 marca 2021 roku, wydanym w sprawie z powództwa K. B. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi:

1. oddalił powództwo;
2. zasądzi od powódki K. B. na rzecz D. (...) z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 917 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Wyrok ten zapadł w następujących okolicznościach faktycznych:

10 kwietnia 2017 roku powódka K. B. prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą pod nazwą Be F. K. B. zawarła z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. umowę pożyczki na kwotę 217 200 zł. Powódka nie spłaciła pożyczki w terminie. Pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. jest następcą prawnym (...) Spółki z o.o.

27 września 2018 roku w sprawie X GNc 1317/18 Sąd Okręgowy w Łodzi, X Wydział Gospodarczy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał K. B. aby zapłaciła na rzecz (...) Spółki z o.o. w W. kwotę 174 297,00 zł wraz z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od dnia 31 lipca 2018 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 5 796,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania – albo wniosła w tym terminie sprzeciw. Powódka nie zaskarżyła nakazu zapłaty, wobec czego nakaz zapłaty stał się prawomocny. Nakaz zapłaty został zaopatrzony w klauzulę wykonalności w dniu 9 stycznia 2019 roku.

Na podstawie wniosku egzekucyjnego z dnia 16 stycznia 2019 roku, wierzyciel (...) Spółka z o.o. z siedzibą w W. wszczął postępowanie egzekucyjne dotyczące obowiązku K. B. stwierdzonego powyżej opisanym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w sprawie X GNc 1317/18 z dnia 27 września 2018 roku przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi B. G.. Postępowanie to zawisło za sygnaturą akt GKm 12/19. P. to pozostaje czynnym, jest ono częściowo zawieszona na podstawie postanowienia tutejszego Sądu Rejonowego z dnia 30 listopada 2020 roku. W jego toku doszło do wyegzekwowania i przekazania na rzecz wierzyciela łącznej kwoty 7 984,98 zł, na którą składały się: 120 zł kosztów klauzuli wykonalności, 2 196,00 zł z tytułu kosztów procesu, 2 051,98 zł z tytułu kosztów zastępstwa w egzekucji, 3 617 zł z tytułu kosztów zastępstwa w procesie.

21 lutego 2020 roku powódka złożyła skargę o wznowienie postępowania w sprawie X GNc 1317/18. Skarga złożona przez powódkę została odrzucona postanowieniem Sądu Okręgowego w Łodzi, Wydział X Gospodarczy z dnia 21 kwietnia 2020 roku wydanym w sprawie X GC 186/20. Zażalenie złożone przez K. B. od w/w postanowienia z dnia 21 kwietnia 2020 roku zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi, I Wydział Cywilny z dnia 12 sierpnia 2020 roku wydanym w sprawie I AGz 90/20.

2 maja 2017 roku powódka K. B. przesłała na rachunek (...) Spółka z o.o. z siedzibą w W. kwotę 20 000 zł. Przelew nie został opisany żadnym tytułem.

26 kwietnia 2018 roku do rąk własnych B. D. została przekazana łączna kwota 4.750 zł + 530 zł = 5.280 zł. Do przekazania w/w kwoty doszło w miejscu prowadzenia przez powódkę działalności gospodarczej w C.H. P. w R..

3 czerwca 2018 roku z rachunku bankowego (...) Spółki z o.o. w Ł. na rachunek (...) Spółki z o.o. w W. została przelana kwota 10 000 zł tytułem „zwrot pożyczki”.

6 września 2018 roku do rąk własnych B. D. została przekazana kwota 10 500 zł. Do przekazania w/w kwoty doszło w miejscu prowadzenia przez powódkę działalności gospodarczej w C.H. P. R..

17 października 2018 roku K. B. przekazała bezpośrednio do rąk B. D. kwotę 1 900 zł tytułem 700 zł – IX, 1 200 zł – X. Do przekazania w/w kwoty doszło w miejscu prowadzenia przez powódkę działalności gospodarczej w C.H. P. R..

W okresie od marca 2018 roku do sierpnia 2018 roku była przekazywana przez powódkę na rzecz B. D. kwota po 1 200 zł. Do przekazywania w/w kwot dochodziło w miejscu prowadzenia przez powódkę działalności gospodarczej w C.H. P. R..

19 listopada 2018 roku z rachunku bankowego P. J. (córki powódki) została przekazana na rachunek bankowy (...) Spółki z o.o. w W. kwota 1 200 zł tytułem „procent od pożyczki”.

13 grudnia 2018 roku z rachunku bankowego P. J. (córki powódki) została przekazana na rachunek bankowy P. D. kwota 1 200 zł tytułem „procent za 11.2018 za pożyczkę z 01.2018 B. D.”.

Powódka K. B. oraz B. D., będący pełnomocnikiem pozwanej Spółki pozostawali w nieformalnym związku, który zakończył się na przełomie 2017 i 2018 roku. Posiadali oni również pomiędzy sobą zobowiązania finansowe. Kwoty przekazywane od miesiąca marca 2018 roku do miesiąca grudnia 2018 roku regularnie w wysokości 1 200 zł miesięcznie stanowiły przedmiot prywatnych rozliczeń B. D. z powódką.

W piśmie procesowym z dnia 4 maja 2020 roku powódka K. B. złożyła pozwanej (...) Spółce z o.o. w W. oświadczenie o potrąceniu kwoty 57 280 zł z należnościami wynikającymi ze spornego tytułu wykonawczego stanowiącego podstawę prowadzenia przeciwko niej egzekucji w sprawie GKm 12/19. Oświadczenie w tym przedmiocie zostało doręczone stronie pozwanej w dniu 11 maja 2020 roku.

Sąd nie dał wiary zeznaniom przesłuchanej w charakterze strony powódki K. B. w zakresie w jakim wskazywała ona, że wszelkie opisane w stanie faktycznym sprawy kwoty przekazywane w okresie czasu od dnia 17 października 2018 roku do dnia 13 grudnia 2018 roku na rzecz B. D., (...) Spółki z o.o. stanowiły spłatę jej zobowiązania względem D. M. wynikającego z umowy pożyczki z dnia 17 kwietnia 2017 roku. Twierdzenia powódki pozostawały w sprzeczności z innym wiarygodnym materiałem dowodowym. Sąd pominął ocenę zeznań powódki w pozostałym zakresie z uwagi na uznanie zarzutu potrącenia zgłoszonego w przedmiotowej sprawie za niedopuszczalny.

Sąd Rejonowy uznał, że w sprawie nie zostały spełnione przesłanki z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Powódka powołała się na zarzut częściowego spełnienia świadczenia w zakresie kwoty 4 300 zł w okresie po powstaniu tytułu wykonawczego, ale powództwo w tej części nie mogło zostać uwzględnione, gdyż nie zostało udowodnione.

W pozostałym zakresie, wynikającym z rozszerzenia powództwa w piśmie procesowym z 8 czerwca 2020 roku o kwotę 52 980 zł, żądanie opierało się na zarzucie potrącenia, który nie mógł być skutecznie zgłoszony w tej sprawie. Wprawdzie potrącenia dokonano w oświadczeniu z dnia 4 maja 2020 roku, ale dotyczyło ono świadczeń spełnionych przed powstaniem tytułu egzekucyjnego. Zarzut ten winien zostać zgłoszony w toku postępowania rozpoznawczego, w którym doszło do wydania spornego nakazu zapłaty. Z możliwości takiej powódka jednak nie skorzystała.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy z art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka, która zaskarżyła to orzeczenie w całości. Skarżąca zarzuciła naruszenie procedury cywilnej

w postaci art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., art. 203¹ k.p.c. w zw. z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. przekładające się na błędy w ustaleniach faktycznych,

a także obrazę prawa materialnego, to jest art. 498 i n. k.c. oraz art. 5 k.c. w zw. z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Na tych podstawach skarżąca wniosła o zmianę orzeczenia przez uwzględnienie powództwa w całości wraz z zasądzeniem od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniosł o jej oddalenie z zasądzeniem od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

W pierwszej kolejności trzeba podkreślić, że Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny. Sąd odwoławczy przyjmuje tę podstawę faktyczną rozstrzygnięcia za własną.

W niniejszej sprawie trzeba rozdzielić zagadnienia dotyczące roszczenia o pozbawienie tytułu wykonawczego opartego na zarzucie spełnienia świadczenia oraz te, które związane są z zarzutem potrącenia. Tylko w zakresie pierwotnego żądania pozwu Sąd Rejonowy zaproponował ocenę dowodów. Pozostałe zagadnienia rozpoznał na gruncie dopuszczalności zarzutu potrącenia.

Nie mają racji skarżący, że doszło do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym uregulowaniem granice swobodnej oceny dowodów wyznaczają: zasady logicznego rozumowania, względy doświadczenia życiowego, nakaz opierania się na dowodach przeprowadzonych prawidłowo, z zachowaniem wymagań dotyczących źródeł dowodzenia oraz bezstronności, obowiązek wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, a także konieczność wskazania, na podstawie których dowodów dokonano ustaleń,

a którym dowodom odmówiono wiarygodności i mocy. Do skutecznego postawienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących ocenę dowodów dokonaną przez sąd, określenie, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając, lub zarzucenie sądowi, iż rażąco naruszył zasady logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego. Skarżąca nie wykazała nielogiczności czy dowolności w rozumowaniu, które doprowadziło do zbudowania zakwestionowanej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Sąd I instancji spełnił warunki swobodnej oceny dowodów. Zarówno w części uzasadnienia, która została poświęcona ocenie dowodów, jak i w rozważaniach prawnych wskazał szereg argumentów, które wynikają z oceny całokształtu materiału dowodowego. Wywód Sądu Rejonowego jest wielowątkowy, logiczny i uwzględnia wskazania doświadczenia życiowego. Niewątpliwie w sprawie kluczowe znaczenie miało zestawienie dowodu z przesłuchania powódki z dowodem z zeznań świadka D. i zderzenie ich z dokumentami. Sąd wziął pod uwagę istotę stosunków osobistych i gospodarczych między tymi osobami, a także inne okoliczności, które szczegółowo opisał. Do podważenia tej oceny nie jest wystarczające przekonanie o innej, niż przyjął sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu. Dlatego ocena Sądu Rejonowego musi się ostać, co bezzasadnym czyni zarzut błędnego ustalenia faktów. W konsekwencji apelacja nie podważyła prawidłowości oddalenia powództwa w części opartej na zarzucie spełnienia świadczenia, jako nieudowodnionego.

Przechodząc do oceny zarzutów zmierzających do podważenia trafności rozstrzygnięcia w zakresie zgłoszonego zarzutu potrącenia, trzeba podkreślić, że stanowisko skarżącej sprowadza się do wykazywania, od strony proceduralnej i materialnej, dopuszczalności potrącenia kwoty 57 280 zł (czy raczej 52 980 zł, bo w pozostałym zakresie mamy do czynienia z kwotą 4 300 zł, która w pozwie występuje jako spełnione świadczenie). Niewątpliwie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. pozwala na oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego na zarzucie potrącenia. Nie ma jednak powodu do rozważania, kiedy potrącenie pozwala na pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, jeśli nie są spełnione warunki potrącenia.

Zgodnie z art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem

do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.). Z uregulowania tego wynika, że przesłanką potrącenia jest wzajemność wierzytelności, a więc stan, w którym dwa podmioty są względem siebie zarówno wierzycielem, jak i dłużnikiem. Ta podstawowa przesłanka potrącenia nie została w niniejszej sprawie spełniona. W oświadczeniu o potrąceniu skarżąca wskazała, że dokonuje potrącenia „spłaconej kwoty 57 280 zł, która dotychczas nie została zaliczona (...) na poczet spłaty pożyczki” (k. 91). Jednocześnie skarżąca wyraźnie podkreśliła, że chodzi o spłatę pożyczki objętej tytułem wykonawczym ze sprawy X GNC 1317/18 i wskazała poszczególne kwoty składające się na tę spłatę, łącznie z wpłatami

z października, listopada i grudnia 2018 roku, które w pozwie opisano jako spełnienie świadczenia po powstaniu tytułu wykonawczego. Skarżąca próbowała więc „potrącić” dług z wierzytelnością. Wierzytelność ma pozwany, a skarżąca jest dłużnikiem. Spłata części długu jest spełnieniem świadczenia, a nie potrąceniem wierzytelności, które ze swej istoty wymaga istnienia dwóch wierzytelności. Trzeba dodać, że w oświadczeniu o potrąceniu (k. 92) występuje wierzytelność skarżącej ze sprawy X GNC 2126/19, ale nie była ona objęta podstawą faktyczną roszczenia, które poddano pod osąd. W tym zakresie nie czyniono więc żadnych ustaleń ani rozważań, bo inny był przedmiot procesu (art. 321 k.p.c.).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., art. 203¹ k.p.c. i art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dotyczące skuteczności rzekomego potrącenia są bezprzedmiotowe. Nie było potrącenia, a więc nie można zastanawiać się nad jego skutecznością. Na pewno nie doszło też do naruszenia art. 498 k.c. – oświadczenie o potrąceniu w spornym zakresie nie dotyczyło wzajemnych wierzytelności. Oceny tej nie może zmienić zarzut naruszenia art. 5 k.c. Zasady współżycia społecznego nie mogą być podstawą powództwa. Ich rola polega na obronie przed nadużyciem praw podmiotowych przez stronę dochodzącą roszczenia. W niniejszej sprawie w zakresie kwoty 52 980 zł można mówić tylko o ewentualnym spełnieniu świadczenia, ale przed powstaniem tytułu wykonawczego w warunkach wyłączających zastosowanie art. 840 k.p.c. Wyrok oddalający powództwo jest więc prawidłowy, choć wywody Sądu Rejonowego na temat potrącenia trudno uznać za adekwatne do istoty problemu.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 385 k.p.c., apelacja powódki podlegała oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie pełnomocnika powodów ustalone na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 265).